

današnjih dni. Kajti tudi sami si ob branju izbranih esejev lahko skozi historično perspektivo ponotranjimo dogodke iz našega vsakdana.

Namen rednega profesorja dr. Štuhca je z antološkim izborom dosežen, saj ponuja celovit vpogled v do sedaj še neobdelan opus. S tem in s svojo zgodovino predvojnega eseja je postavil osnovo nadaljnjim raziskavam, ki se bodo verjetno osredotočale na ozka področja slogovnih značilnosti, filozofskih podlag ali morebitno delo esejistk. Kot mlada slovenistka se sprašujem, kje v antologiji odmeva ženski glas. Zanimivo bi bilo prebrati tudi esejistične refleksije Zofke Kvedrove, Lili Novy ali Milene Mohorič in ugledati sliko slovenske esejistike prve polovice 20. stoletja še s perspektiv raziskovalk.

Vita Zgoznik

vita.zgoznik@gmail.com

**JOŽICA ČEH STEGER:
EKSPRESIONISTIČNA STILNA
PARADIGMA V KRATKI
PRIPOVEDNI PROZI 1914–1923.**

Maribor: Filozofska fakulteta,
Mednarodna založba Oddelka za
slovanske jezike in književnosti,
2010 (Zora, 69).

Z monografijo Jožice Čeh Steger je slovenska literarna veda pridobila izjemno poglobljeno študijo o ekspresionistični kratki prozi na Slovenskem. Njeno raziskovalno delo je osredinjeno na preučevanje metaforike, izhajajoče iz interakcijske teorije metafore, podrob-

neje predstavljene že v monografiji *Metaforika v Cankarjevi kratki pripovedni prozi* (2001). Z razčlenitvijo metaforike v izbranem opusu slovenske kratke pripovedne proze je razširila seznam sekundarnih virov o ekspresionizmu (Janko Kos, Lado Kralj, Boris Paternu, Helga Glušič, Franc Zadavec, Gregor Kocijan, Bojana Stojanović Pantović idr.) in z naslonitvijo na raziskave o nemškem ekspresionizmu z oblikovanjem lastnega pristopa opozorila na temeljne značilnosti pripovedne proze v obdobju 1914–1923. Obsežen pregled kratkoproznih virov zgodnjega obdobja slovenske ekspresionistične pripovedne proze prinaša spoznanja do sedaj še neraziskanega področja – predvsem metaforike.

Monografija prinaša sistematičen prikaz ekspresionistične stilne paradigme skozi prizmo metaforičnih pojavov skrbno izbranega avtorskega in literarnega opusa. V uvodnem delu nas avtorica podrobneje seznanja s slovenskimi raziskovalci ekspresionizma in natančneje analizira ter poda uvid v značilnosti nemškega ekspresionizma, opozori na možne vplive ob zgodovinsko prelomnem trenutku, ko so bili slovenski pisatelji tudi vojaki in so občutili prvo svetovno vojno v luči grozljivih razsežnostih. Literarna besedila razkrivajo ekspresionistične topose (vojna, strah, razčlovečenje idr.), značilnosti tematsko-idejne ali stilne ravni, hkrati pa avtorica opozori na iztekajoče se smeri in stile moderne (Stanko Majcen, Marija Kmet).

V pregledni monografiji predgovoru in uvodu sledi sistematična obravnava posameznih literatov kratke pripovedne proze. Skoraj pričakovano začenja s Cankarjevimi *Podobami iz sanj*, ki se, tako avtorica, s strukturnim modelom sanj, tematiko vojne, z nelepo in

hiperbolizirano metaforiko vpisujejo v začetek slovenske ekspresionistične kratke pripovedne proze. Nadaljuje s poglobljenim pregledom Bevkovih vojnih pripovedi, opozori na zvočno razglašeno, razčlovečenje in animalizacijsko metaforo, poudariti velja groteskno podobo in parabolizacijo. Vključuje Ivana Dornika, pripadnika mlade generacije dominsvetovcev, ki se je pisateljsko izoblikoval pod mentorstvom Izidorja Cankarja. Čehova opozori, da je Dornikova kratka proza še v marsičem vezana na stilne tokove moderne, znotraj Dornikove metaforike opozori na pogosto prisotnost glagolske metafore. Sledi pregled kratke proze Stanka Majcna, Čehova v njegovih dunajskih povesticah opozori na podobnosti s skicami Petra Altenberga. To ni edina podobnost, ki jo izpostavi, na Majcna in njegovo jezikovno zgoščenost je z revijo *Die Fackel* vplival tudi kritik dunajske moderne Karl Kraus. Poglavje zaokrožuje z vojno kratko prozo Narteja Velikonje, za katero avtorica ugotavlja, da je ekspresionistične metafore zapisal zgolj v literarno obarvanem pismu.

Tretje poglavje, naslovljeno *Kratkoprozni eksperimenti*, prinaša pregled simbolike in (avantgardne) metaforike, ki presega polje ekspresionističnih toposov. Predstavljeni so »prozni eksperimenti« petih manj znanih književnikov: Antona Podbevška, Staneta Meliharja, Cirila Vidmarja, Jožeta Cvelbarja in Štefanije Ravnika. Četrto, najkrajše poglavje prinaša pregled tematike in metaforike kratke proze Milana Fabjančiča in Angela Cerkvénika.

V petem poglavju, ki je v celoti posvečeno Mariji Kmet, Čehova opozori na stilni pluralizem, značilen za njeno kratko prozo. Na skoraj dvajsetih straneh sta skozi metaforiko predstavljeni

njeni zbirki kratke proze *Bilke* in *Večerna pisma*. Na prvi pogled se zdi, da gre pri obravnavi Kmetove literature za ekskurz, a Čehova s celovitim prikazom njene kratke proze poda zanimivo ugotovitev – za razliko od ostalih sopotnikov je ubrala obratno pot: od zgodnjih ekspresionističnih poskusov do ustalitve v stilnem pluralizmu slovenske moderne. Izstopajoča je avtoričina teza, da bi jo lahko s stilnega vidika imenovali za »začetnico ali vsaj predhodnico slovenske ekspresionistične kratkoprozne paradigme«.

K osrednjim ekspresionističnim temam se vrnemo v šestem poglavju, v pregledu kratke proze Andreja Čeboklija. Čehova svojo raziskovalno časovno zamejitev (1923) utemeljuje tudi s tem, da je to letnica smrti Andreja Čeboklija, ki ga mdr. označi kot najizrazitejšega pisatelja zgodnje ekspresionistične kratke proze na Slovenskem. Avtorica izpostavlja, da je z vidika metaforike njegova proza bogata, intenziteto izraza in strukturo metaforike je narekovala tudi vojna kot osrednja tema njegove kratke proze.

V sklepnih ugotovitvah Čehova na primerjalno-analitičen način predstavi skupne značilnosti ekspresionistične kratke proze, opozori na vplive drugih umetnosti (npr. pobude iz slikarstva) in na vzporednice z nemškim ekspresionizmom. Njena ključna ugotovitev je, da metafora v ekspresionistični literaturi nima skupnega imenovalca, metaforika se je oblikovala iz nasprotja z impresionistično estetiko in antimimetičnim pojmovanjem stvarnosti in jezika.

Čehova je z upoštevanjem izsledkov in ugotovitev številnih raziskovalcev posegla na slabo raziskano področje in tako s poglobljeno raziskavo o vstopu slovenske kratke pripovedne proze

v ekspresionistično stilno paradigmo (1914–1923) opravila izjemno zahtevno in obsežno delo. Uspelo ji je zapolniti vrzel med ekspresionistično poezijo in dramatiko, do sedaj bolj raziskanima področjema. Študije s področja metaforike zgodnje ekspresionistične kratke proze uvrščajo monografijo na obvezen seznam študijske literature s področja literarne vede, predvsem pa omogočajo nadaljnje raziskovanje ekspresionistične kratke proze v kasnejšem obdobju.

Črt Močivnik

Celje

crt.mocivnik@gmail.com

**BESEDOTVORNI TEMATSKI
BLOK NA PETNAJSTEM
MEDNARODNEM
SLAVISTIČNEM KONGRESU
V MINSKU (2013)**

Petnajsti mednarodni slavistični kongres je po Ohridu (2008) potekal v beloruskem Minsku v dneh od 20. do 27. avgusta 2013. Udeležilo se ga je okrog petsto slavistov iz blizu štiridesetih držav. Skupaj s predsednico Slovenskega slavističnega komiteja prof. dr. Alenko Šivic Dular se je kongresa udeležilo še sedem jezikoslovcev: Andreja Žele, Irena Orel, Petra Stankovska s Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, Metka Furlan, Silvo Torkar, Andreja Legan Ravnikar z Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša in Irena Stramljič Breznik s Filozofske fakultete Univerze v Mariboru. Z diskusijskimi prispevki v posamezni sekciji pa je sodeloval tudi

prof. dr. Janez Dular. Nacionalni prispevki za kongres so bili objavljeni pod skrbnim uredništvom Petra Weissa v prvi številki devetnajstega letnika Jezikoslovnih zapiskov z naslovom *Slovensko in slovansko* (celotna številka je dosegljiva na naslovu: http://bos.zrc-sazu.si/knjige/JZ%2019.1%20%282013%29_.pdf), v kateri sta svoja prispevka objavila še Mira Krajnc (FF UM) in Matej Šekli (FF UL), ki pa v Minsk nista potovala. Povzetke vseh nastopajočih na kongresu pa je izdal organizator v dveh obsežnih večjezičnih zbornikih. Prvi je bil namenjen jezikoslovju, drugi pa književnosti, kulturologiji in folkloristiki, oba je uredil tudi organizator kongresa A. A. Lukašanec.

Poleg predstavitev prispevkov v posameznih sekcijah je bilo na tem kongresu mogoče sodelovati tudi v tematskih blokih. Za slovansko besedotvorje ga je organizirala Elena Koriakowcewa in vse zbrane prispevke izdala v publikaciji z naslovom *Slowotwórstwo a nowe style funkcjonalne języków słowiańskich: International Slavistic Committee Commission on Word Formation* (Siedlce 2013). V tematskem bloku so sodelovale jezikoslovke petih držav: Elena I. Koriakowcewa (Poljska, Rusija), Galina P. Neščimenko (Rusija), Ingeborg Ohnheiser (Avstrija), Elena G. Lukašanec (Belorusija), Irena Stramljič Breznik (Slovenija), Elena V. Petruhina (Rusija) in Lidija Arizankovska (Makedonija).

Elena I. Koriakowcewa (9–38) je v svojem prispevku razmišljala o novih besedotvornih načinih in produktivnih besedotvornih procesih, kot se izpostavljajo v sodobnih slovanskih jezikih. Pri tem se je osredotočila na uzualne tvorbene procese, kot sta zlaganje in afiksacija (izpeljava, sestavljanje), manj pozornosti pa je namenila novejšim